

Oslo, 8. februar 2024

Høringssvar på representantforslag om lovhjemmel til å hindre etablering og drift av integreringshemmende virksomhet

Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn (STL) består av 15 medlemssamfunn som samler bredden av tros- og livssynssamfunn til dialog og politisk arbeid for likebehandling. Vi takker for muligheten til å svare på denne høringen.

Vellykket integrering krever mye av både samfunnet og innvandrerbefolkningen. Vi anerkjenner at religion kan bli brukt for å skape avstand, polarisering og radikaliserings. Alle våre tros- og livssynsledere er svært bevisste på denne problemstillingen og tar tydelig avstand fra slike ideer.

Trossamfunn som landingsplasser

Samtidig vil vi understreke at deltakelse i religiøse organisasjoner også bidrar til sterkere integrering i det norske samfunnet. Tidligere studier har vist at trossamfunn kan fungere som landingsplasser for innvandrere, og dermed være integreringsfremmende. Innvandrere finner et fellesskap, ofte sammen med mennesker med samme språk og etniske bakgrunn, og de får tilgang på viktig informasjon om lover, normer og kultur, i tillegg til sosial støtte i et nytt samfunn de skal finne seg til rette i. Vår erfaring er at tros- og livssynssamfunn er en arena der mange inspireres til sosialt engasjement og ikke minst lærer mye om organisasjonsliv i en norsk kontekst. Slik fremmer religiøse organisasjoner engasjement og deltakelse i samfunnet.

Faren er selvsagt at dette fellesskapet blir seg selv nok og at det ikke leder utover til nye kontakter og muligheter i storsamfunnet. Særlig problematisk er det dersom trossamfunnet påvirker sine medlemmer til å trekke seg unna andre offentlige arenaer og medlemmene unngår sosial kontakt med mennesker som tror og tenker annerledes og blir preget av såkalt «negativ sosial kontroll». Denne bekymringen er reell, men det er også en fare for at den overdrives slik at alle minoritetstrossamfunn oppfattes som innelukket. En KIFO-rapport fra 2020, som undersøkte 114 menigheter/lokallag i Oslo, konkluderte at det er få tegn til parallellsamfunn. Tvert imot er trossamfunnene interesserte i kontakt med hverandre og andre samfunnsaktører.

Vi opplever at faren for segregering og radikaliserings er aller størst for de som faller *utenfor* menighetenes fellesskap og fysiske møteplasser, og som heller søker svar på internett, uten hverken å bli tilstrekkelig korrigert på sine virkelighetsoppfatninger eller å se *menneskene* bak fiendebildene de utvikler. I møter med politidirektoratet i forbindelse med SIANs demonstrasjoner, fikk vi bekreftet at de mest ekstreme motdemonstrantene ikke har tilhørighet innenfor eksisterende moskeer.

Veien til bedre integrering må handle vel så mye om positive og støttende tiltak.

Dialog

Dialogen er viktig og forebyggende. STL har i 27 år drevet med dialogarbeid på religions- og livssynsfeltet, både nasjonalt og lokalt. Vi opplever økte forventninger fra flere hold om å adressere flere temaer. Samtidig blir det stadig flere lokale dialoggrupper.

Møtene mellom de *nasjonale* lederne og representantene i STL er viktig da de er sentrale lederskikkelser med påvirkningskraft i egne organisasjoner. Vi tror den *lokale* dialogen er minst like viktig, ettersom de fleste innbyggere opplever seg i hverdagen først og fremst som del av sitt lokalmiljø og sin lokale menighet. Vi ser at dialogarbeidet fungerer best der hvor ordfører eller annen lokal politisk ledelse tar ansvar, hvor dialog og interreligiøst arbeid kommer inn i kommuneplanene, og hvor tros- og livssynssamfunn anerkjennes som viktige sivilsamfunnsaktører på lik linje med andre organisasjoner.

Møteplasser

Vi tror på betydning av å møtes. Ungdom og unge voksne ønsker steder å møtes, både til generelle fritidstilbud, men også til tros- og livssynsdialog. Blant annet i innspillmøter Oslo kommune gjennomførte i arbeidet med utredningen «Tro det eller ei» fra 2020 mente de unge at de trengte møteplasser der de kunne få bedre kunnskap om hverandre på tvers av tros- og livssynsbakgrunn, og ha dialog, og på den måten bygge ned fordommer og frykt for hverandre. Et tiltak for å styrke integrering og likestilling i tros- og livssynssamfunn kan være økonomiske incentiver for samarbeid med andre aktører i lokalmiljøet. Dette kan for eksempel være samarbeid mellom en moske/tempel/kirke og en fotballklubb/miljøbevegelse/kvinnegruppe for felles tiltak i lokalmiljøet.

STL ser også behovet for lavterskel kurstilbud for tros- og livssynssamfunn lokalt i egen kommune. Utdanningsprogrammet på Teologisk Fakultet (TF) «Å være religiøs leder i det norske samfunnet» er et eksempel på nyttig kursing av religiøse nøkkelpersoner og ledere. Lavterskel kurs, som f.eks. legges til ettermiddag og i egen kommune, kan være et tiltak for å øke kunnskap om norsk lov, likestilling og styrke integrering i tros- og livssynssamfunnene lokalt og regionalt. Vi har gode erfaringer med prosjekter som BRO - Barnevern, Religion, og Oppvekst og TID – Tilhørighet, Innsyn og Dialog, som på ulike måter har til hensikt å knytte sammen tros- og livssynssamfunn med storsamfunnet.

Avslutning

Til slutt vil vi trekke frem betydningen av hva myndigheter og politisk ledelse sier og gjør. Det gode dialogarbeidet, samarbeidet og forebyggingsarbeidet som pågår kommer ikke av seg selv, og er avhengig av godt samarbeid og velvillig forhold til politisk ledelse. Uttalelser hvor det mangler anerkjennelse om det faktiske arbeidet som gjøres i tros- og livssynssamfunnene, som i stor grad er integreringsfremmende, er skuffende og bidrar til å skape avstand heller enn å bygge fellesskap. Offentlige anerkjennelse av dette arbeidet er viktig for både motivasjonen til, og holdningene overfor tros- og livssynssamfunnene.

Med vennlig hilsen,
Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn v/

Trond Enger
styreleder

Niels Fredrik Skarre
fungerende generalsekretær